

KINNITATUD

Siseministri 14.02.2023 käskkirjaga nr 1-3/29
„Piiirihalduse ja viisapoliitika rahastu meetme
nr 1.1 "Asjakohase varustuse uuendamise ja
kasutamise kaudu Euroopa piiri- ja
rannikuvalve toetamine välispiiridel tõhusa
Euroopa integreeritud piirihalduse
rakendamisel" toetuse andmise tingimused“
LISA 1

Seletuskiri

I Sissejuhatus

Käskkirja alusel antava toetusega suurendatakse Politsei- ja Piirivalveameti (edaspidi *PPA*) võimet toetada Euroopa piiri- ja rannikuvalvet välispiiridel tõhusa Euroopa integreeritud piirihalduse rakendamisel. Toetuse andmise tingimuste käskkirja (edaspidi *TAT*) alusel toetatavad tegevused panustavad Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1148¹ (edaspidi *BMVI määrus*) artikli 3 punktis 1 sätestatud poliitikaeesmärgi täitmisesse „Tagada tugev ja tõhus Euroopa integreeritud piirihaldus välispiiridel, aidates seeläbi tagada liidus kõrgetasemelise sisejulgeoleku, samal ajal kaitstes inimeste vaba liikumist liidu piires, ning järgides täielikult asjaomast liidu *acquis*'d ning liidu ja liikmesriikide rahvusvahelisi kohustusi, mis tulenevad rahvusvahelistest lepingutest, mille osalised nad on“ ning *BMVI* määruse artikli 3 punktis 2 a) toodud erieesmärgi „Toetada Euroopa piiri- ja rannikuvalve poolt välispiiridel rakendatavat tõhusat Euroopa integreeritud piirihaldust, mille eest jagavad vastutust Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Amet ning piirihalduse eest vastutavad riiklikud asutused, et hõlbustada seaduslikku piiriületust, ennetada ja avastada ebaseaduslikku sisserännet ja piiriülest kuritegevust ning hallata tõhusalt rändevooge“. Tegevusi toetatakse ajavahemikus 01.01.2023–31.12.2029. *TAT*i tegevuste elluviijaks on *PPA*. *TAT*i eelarve on koos käibemaksuga 29 340 897,01 eurot, millest piirihalduse ja viisapoliitika rahastu (edaspidi *BMVI*) toetus on 75% ja riiklik kaasfinantseering 25%.

*TAT*i eelnõu väljatöötamiseks loodi siseministri käskkirjaga töörühm, kuhu kuulusid teenistujad Siseministeeriumi erinevatest struktuuriüksustest ning *PPA* ja Siseministeeriumi infotehnoloogia- ja arenduskeskuse esindajad. Eelnõu on koostanud Siseministeeriumi välisvahendite osakonna nõunik Aivi Kuivonen (tel 612 5179, aivi.kuivonen@siseministeerium.ee) koostöös kaasatud partneritega. Käskkirja juriidilise ekspertiisi on teinud Siseministeeriumi õigusosakonna õigusnõunik Liisa Olesk (tel 612 5073, liisa.olesk@siseministeerium.ee).

Toetatavad tegevused on osaliselt seotud isikuandmete töötlemisega isikuandmete kaitse üldmääruse tähenduses ning selle kohta on koostatud täpsem mõjuanalüüs seletuskirja IV osas.

II Käskkirja sisu

BMVI kasutamisel on aluseks „Piiirihalduse ja viisapoliitika rahastu rakenduskava perioodiks 2021–2027“ (edaspidi *rakenduskava*), mis on koostatud, arvestades *BMVI* määruse nõudeid, ning mille on kinnitanud nii Vabariigi Valitsus kui Euroopa Komisjon.

Rakenduskava viiakse ellu „Perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakendamise seaduse“ (edaspidi *ÜSS2021_2027*)² § 1 lõike 1 punkti 5 alusel. *ÜSS2021_2027* § 48 kohaselt on SiM korraldusasutus (edaspidi *KA*), kes täidab *ÜSS2021_2027* ja selle alusel kehtestatud rakendusaktide mõistes ka rakendusasutuse (edaspidi *RA*) ja rakendusüksuse (edaspidi *RÜ*) rolli. Vastavalt *ÜSS2021_2027* § 10 lõikele 2 ja kooskõlas

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 7. juuli 2021. aasta määrus (EL) 2021/1148, millega luuakse Integreeritud Piirihalduse Fondi osana piirihalduse ja viisapoliitika rahastu. – [ELT L 251, 15.7.2021, lk 48–93](#).

² [ÜSS2021_2027](#)

lõikega 4 võib SiM rakenduskavas ja rahastamiskavas märgitud eesmärkide ja tulemuste saavutamiseks koostada meetme rakendamiseks TATi ning määrata selle elluviija(d).

TAT sisaldab tegevuste seost riigi pikaajalise arengustrateegia „Eesti 2035“³ sihtide ja arengukava eesmärkidega, projektide eesmärgid, kirjeldust, eelarvet, sihtrühma ning rakendamise tingimusi.

TATis on 13 punkti:

1. punkt „Reguleerimisala ja seosed Eesti riigi eesmärkidega“;
2. punkt „Toetatavad projektid“;
3. punkt „Riigiabi“;
4. punkt „Eelarve ja tulemused“;
5. punkt „Korraldusasutus, rakendusasutus ja rakendusüksus“;
6. punkt „Kulude abikõlblikkus“;
7. punkt „Toetuse maksmise tingimused ja kord“;
8. punkt „Elluviija õigused ja kohustused“;
9. punkt „Aruandlus“;
10. punkt „TATi muutmine“;
11. punkt „Finantskorrektsiooni tegemise alused ja kord“;
12. punkt „Vaiate lahendamine“;
13. punkt „Rakendussätted“.

Punkt 1 „Reguleerimisala ja seosed Eesti riigi eesmärkidega“

Punktis 1 sätestatakse meetme nimetus, TATi eesmärgid ja seosed riigi pikaajalise arengustrateegia „Eesti 2035“ sihtide ja valdkondliku arengudokumentidega „Siseturvalisuse arengukava 2020–2030“⁴. Samuti on TATi eesmärgid seotud ka muude dokumentidega nagu „PPA 2030“.

TAT vajalikkuse põhjendus

Eesti valvab Schengeni välispiiri. Piirivalvurid tegutsevad, järgides Schengeni piirieskirju ja integreeritud piirihalduse põhimõtteid, mille olulised osad on patrull, riskianalüüs, piirikontroll, piiriülese kuritegevuse uurimine koostöös teiste riikide sisejulgeolekuasutustega, kontaktametnikud kolmandates riikides ja muu rahvusvaheline koostöö.

Eesti suurimad piirihalduse väljakutsed Euroopa Liidu (edaspidi *EL*) välispiiri kaitsmisel on piiritaristu rajamine Eesti–Vene maismaapiirile ning sujuva ja turvalise piiriliikluse tagamine.

Väljakutsetega toimetulekuks on vaja kasutusele võtta meetmed, mis hõlmavad nutikaid ja uuenduslikke tehnoloogilisi lahendusi, suuremat analüütilist suutlikkust, koostööd eri pooltega ametiasutustes ja nende vahel ning riigi võimete parandamist, sealhulgas koolitust ja seadmete ostmist. Samuti on vaja mehitada asjaomased üksused piisava hulga kvalifitseeritud spetsialistidega.

Varasematel aastatel on valdkondlikke ELi õigustikust tulenevaid ülesandeid ja väljakutseid rahastatud peamiselt riigieelarvest. Lisaks on väärtuslikku abi saadud ka ELilt Sisejulgeolekufondi välispiiride ja viisade rahastamisvahendi (edaspidi *ISFB*) kaudu. ISFB toel on varem soetatud moodsaid vahendeid ja seadmeid, nt patrullautod, eritranspordivahendid, piirikontrolli- ja migratsioonijärelevalve seadmed, sõrmejäljebiomeetriaks vajalik tehnika, multirootorid, veesõidukid ning automaatse piirikontrollisüsteemi ehk ABC-väravad. See on aidanud suurendada reageerimisvõimet, millel on otsene seos piirikontrolli tõhususe ja kvaliteediga. Kuna tehnoloogia areneb kiiresti ning ka sõidukid, mis osteti aastatel 2015–2018, on jõudnud elukaare lõppu, kasutatakse BMVID uute vahendite soetamiseks ja ülalpidamiseks.

TATi projektid aitavad täita Euroopa piiri- ja rannikuvalve määruses 2.0 (EL) 2019/1896⁵ (edaspidi *Euroopa piiri- ja rannikuvalve määrus*) sätestatud nõudeid, parandada teabevahetust,

³ „Eesti 2035“

⁴ „Siseturvalisuse arengukava 2020–2030“

⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2019/1896, 13. november 2019, mis käsitleb Euroopa piiri- ja rannikuvalvet ning millega tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) nr 1052/2013 ning (EL) 2016/1624 – [ELT L 295, 14.11.2019, lk 1–131](#).

tagada kooskõlas ELi standarditega välispiiri kontroll ja kohaldada ELi õigustikku ühetaoliselt. Esmatähtsad on tegevused, millega toetatakse välispiiri haldamise võime säilitamist või laiendamist ja aidatakse kaasa solidaarsusele.

Eestis vastutab integreeritud piirihalduse arendamise ja rakendamise eest peamiselt PPA. Põhilised partnerid on Siseministeeriumi infotehnoloogia- ja arenduskeskus, Välisministeerium, Maksu- ja Tolliamet, Keskkonnaamet, Kaitsevägi, Kaitseliit ja Kaitsepolitsei.

Punkt 2 „Toetatavad projektid“

Punkt 2 viitab ÜSS2021_2027 § 2 punkti 7 mõistes Riigikogu kinnitatud riigi pikaajalise arengustrateegia strateegiliste sihtide ja aluspõhimõtete täitmisele. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1060⁶ (edaspidi *ELi ühissätete määrus*) artiklis 9 on sätestatud horisontaalsed põhimõtted, mida tuleb tegevuste elluviimisel arvestada. Tegevuste elluviimisel austatakse põhiõiguseid, sealhulgas andmekaitse, sooline võrdõiguslikkus, mittediskrimineerimine, rahvusvaheline kaitse ning haavatavate isikute, sealhulgas laste ja puuetega isikute erivajadused, arvestades sealjuures riigipiiri kaitsmisega seotud turvalisuse tagamise meetmeid. TAT koostamisel on arvestatud Euroopa Liidu põhiõiguste hartas ja puuetega inimeste õiguste konventsioonis sätestatuga.

Järgitakse ELi ühissätete määruse artiklis 9 toodud „ei kahjusta oluliselt“ (edaspidi *DNSH*) põhimõtet. DNSH hindamiskriteeriumid tulenevad Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2020/852⁷ artiklist 17. Sellele lisaks tuleb arvesse võtta ka ELi jätkusuutliku arenduse ja Pariisi kliimapakti eesmärgid. Projektide rakendamisel järgitakse asjakohaseid keskkonnavalaseid õigusakte ja keskkonnahoidlike hangete põhimõtteid. Elluviijad korraldavad sündmusi keskkonnahoidlikult.

TATi tegevused viiakse ellu riigiasutuste tavapärase tegevuse raames, mille puhul ei ole ette näha olulist keskkonnamõju järgmistele ELi keskkonnamärgidele:

- kliimamuutuste leevendamine;
- kliimamuutustega kohanemine;
- vee- ja mereressursside säästev kasutamine ja kaitse;
- ringmajandus;
- reostuse vältimine ja kontroll;
- bioloogilise mitmekesisuse ja ökosüsteemise kaitse ning taastamine.

Lähtuvalt Vabariigi Valitsuse 12.05.2022 määruse nr 55 „Perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakenduskavade vahendite andmise ja kasutamise üldised tingimused“ (edaspidi *ühendmäärus*)⁸ § 41 lõike 1 punktist 7 kehtestatakse asjakohasel juhul nõuded, mille kohaselt ei tekitata määruse (EL) 2020/852 artiklis 17 nimetatud olulist kahju ühelegi artiklis 9 sätestatud keskkonnamärgile. 25.04.2022. a kinnitatud Hendrikson & Ko läbiviidud BMVI rakenduskva keskkonnamõju eelhindangu aruandes⁹ jõudsid sõltumatud eksperdid järeldusele, et rakenduskava tegevused ei tekita potentsiaalselt olulist kahju keskkonnamärgidele ning seega täiendavate nõuete kehtestamiseks vajadus puudub.

Erinevalt ELi ühtekuuluvuspoliitikast, mis on osa ELi majanduse juhtimise raamistikust ning kuulub seega vahetult ELi majandus-, eelarve-, töö- ja sotsiaalpoliitika koordineerimise tsükli ehk Euroopa poolaasta protsessi, ei ole BMVI loodud ELi ühtekuuluvuspoliitika eesmärkide täitmiseks vaid adresseerib ELi piirihalduse ja viisapoliitika eesmärgid.

⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/1060, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfond+, Ühtekuuluvusfondi, Õiglase Ülemineku Fondi ja Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisapoliitika rahastu suhtes kohaldatavad finantsreeglid – [ELT L 231, 30.6.2021, lk 159–706](#).

⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2020/852, 18. juuni 2020, millega kehtestatakse kestlike investeeringute hõlbustamise raamistik ja muudetakse määrust (EL) 2019/2088 – [ELT L 198, 22.6.2020, lk 13–43](#).

⁸ [Ühendmäärus](#)

⁹ [BMVI rakenduskava keskkonna mõju eelhindangu aruanne](#)

TATi sihtrühm on Eesti avalikkus ning mõju on üleriigiline ja laiemas plaanis kogu Schengeni ala, kuna TATi projektide elluviimisel säilib ja kohati paraneb Eesti suutlikkus toetada Euroopa piiri- ja rannikuvalvet välispiiridel tõhusa Euroopa integreeritud piirihalduse rakendamisel. Sellest ning BMVI määruses sätestatud toetuse kohaldamisalast tulenevalt, ei lahendata toetusega regionaalse arengu juurprobleeme vaid üksnes aidatakse kaasa riigi pikaajalises arengustrateegias kinnitatud strateegiliste sihtide ja aluspõhimõtete saavutamisele.

Punktis 2.3 kirjeldatakse projekte TATi eesmärkide ja tulemuste saavutamiseks. Iga projekti juures näidatakse tegevuse eesmärk ja sisu, abikõlblikkuse periood ning kitsam sihtrühm. Esialgse plaani kohaselt TATi projektides partnereid ÜSS2021_2027 § 2 lõike 5 mõistes ei ole, kuna kulud tekivad vaid elluvijal. Küll aga võib mõne projekti puhul tegevusi ellu viia ka teine pädev asutus, nt on Siseministeeriumi infotehnoloogia- ja arenduskeskus (edaspidi *SMIT*) põhimääruse kohaselt vastutav valdkonna IKT-lahenduste ja -süsteemide hankimise, arendamise ja haldamise ning IKT-teenuste osutamise ja nende toimepidevuse tagamise eest. Seetõttu osaleb *SMIT* mõnes TATi projektis hankijana, kuid maksjaks jääb elluvija, mistõttu *SMIT*il kulusid ei teki.

Abikõlblikkuse periood näitab, millal võib tegevustega alustada ning mis ajaks peavad olema tegevused lõpetatud. Abikõlblikud on kulud, mis on tekkinud projekti abikõlblikkuse perioodi jooksul.

Punkt 3 „Riigiabi“

Sätetatakse, et TATi raames eraldatav toetus ei ole riigiabi ega vähese tähtsusega abi.

TATi eesmärk on Euroopa piiri- ja rannikuvalve toetamine integreeritud piirihalduse rakendamisel ning heausksete reisijate piiriületuse lihtsustamine. Riigiabi reguleerivad ELi õigusaktid ning riigisisese tasandil konkurentsiseaduse riigiabi peatükk (6. ptk). Vastavalt ELi toimimise lepingu artikli 107 lõikele 1 on igasugune liikmesriigi poolt või riigi ressurssidest ükskõik missugusel kujul antav abi, mis kahjustab või ähvardab kahjustada konkurentsi, soodustades teatud ettevõtjaid või teatud kaupade tootmist, ühisturuga kokkusobimatu niivõrd, kui võrd see kahjustab liikmesriikide vahelist kaubandust. Seega on esimeseks oluliseks komponendiks enne nelja riigiabi kriteeriumi hindamist teha selgeks, kas abi saaja on ettevõtja. Euroopa Kohtu praktikast tulenevalt tuleb riigiabi kontekstis lugeda ettevõtjaks kõiki üksusi, mis tegelevad järjekindlalt majandustegevusega; seda siiski vaid eeldusel, et isik pakub vastutasu eest mingit kaupa või teenust, mida vähemalt potentsiaalselt võiks turumajanduse tingimustes pakkuda ka konkurendid.

Toetatavad tegevused on seotud avaliku võimu teostamisega, toetust ei anta majandustegevuse toetamiseks. Politsei ja piirivalve seaduse kohaselt on migratsiooni valdkonna asjade ning piirihalduse korraldamine PPA ülesanne, seetõttu saab vaid nimetatud asutus olla ainuvõimeline projektide elluvija.

Võib möönda, et kaudseteks abi saajateks on ka teatud ettevõtjad, kellelt elluvija või selleks volitatud esindaja tooteid ja teenuseid tellivad. Oluline on siinkohal, et sellistel puhkudel on teenuseosutajad leitud hankemenetlusega, mille tulemusena pakub abi saaja vastu teenust turuhinnaga ning ta ei saavuta sellega eelist. Seega ei ole tegemist riigiabiga.

Punkt 4 „Eelarve ja tulemused“

Punktis 4.1 on toodud TATi kogueelarve ning BMVI ja riikliku kaasfinantseeringu määr. Omafinantseeringut elluvijalt ei nõuta. Projektide eelarve, seal hulgas lubatud kaudsete kulude määr on toodud eraldi tabelis punktis 4.3. Lisaks on tabelis esitatud projektide tulemus- ja väljundnäitajad. Väljundnäitajatele on seatud sihttasemed aastateks 2024 ja 2029 ning tulemusnäitajatele aastaks 2029 saavutatav sihttase. Samuti on esitatud näitajate sisu ning teave näitajate saavutamistaseme tõendite kogumise kohta. Projekti eelarve ja sihttasemed on seatud sisendi alusel, mille PPA esitas BMVI rakenduskava koostamiseks 2020. aastal. Sisendi aluseks on eelnevad turu-uuringud. Majanduslik keskkond on küll oluliselt muutunud seoses COVID-19 puhangu ning sõjaga Ukrainas, kuid Euroopa Komisjoni kinnitatud näitajaid ei ole

võimalik rakenduskavas vähendada. Juhul, kui sihttasest ei saavutata, peab elluviija seda põhjendama hilisemas aruandluses.

TAT panustab järgmistesse BMVI määruse ühistesse näitajatesse:

Väljundnäitajad:

- „Piiripunktide jaoks ostetud/renditud seadmete arv, millest omakorda ostetud automaatse piirikontrolli süsteemide/iseteenindussüsteemide/e-värvate arv“;
- „Hooldatud / parandatud taristuosade arv“;
- „Ehitatud/ajakohastatud piiripunktirajatiste arv“;
- „Ostetud õhusõidukite arv, millest omakorda mehitamata õhusõidukite arv“;
- „Ostetud maismaatranspordivahendite arv“;
- „Toetatud osalejate arv, millest omakorda koolitustegevuses osalejate arv“.

Tulemusnäitajad:

- „Automaatse piirikontrolli süsteemide ja e-värvate kaudu toimunud piiriületuste arv“;
- „Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Ameti tehniliste seadmete reservis registreeritud seadmete arv“;
- „Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Ameti käsutusse antud seadmete arv“;
- „Nende osalejate arv, kes teavad kolm kuud pärast koolitust, et nad kasutavad koolituse käigus omandatud oskusi ja pädevust.“

Punkt 5 „Korraldusasutus, rakendusasutus ja rakendusüksus“

Punktis 5 on vastavalt ÜSS2021_2027 §-le 48 toodud, et TATi KA, RA ja RÜ ülesandeid täidab SiM.

Punkt 6 „Kulude abikõlblikkus“

Abikõlblike kulude, sh mitteabikõlblike kulude kindlaks määramisel tuleb lähtuda ühendmäärusest. Ühendmääruse § 1 lõige 2 lubab ühendmääruses sätestatud tingimusi jätta kohaldamata, kui see tuleneb ELi õigusaktidest ja määruses ei ole sätestatud teisiti. Tegevustoetusena elluviidavate projektide abikõlblike kulude kindlaks määramisel tuleb järgida BMVI määruse lisa VII lõikes a sätestatud, seega rakendatakse tegevustoetuse erisuste loomisel ühendmääruse §1 lõiget 2.

TATis sätestatakse abikõlblikud kulud. Kulu taha sulgudesse märgitud loetelu on näitlik. Toetuse saajal on kohustus tõendada TATis nimetamata kulu vajalikkust ning seotust tegevusega, kui projekti kontrollijad seda nõuavad.

Tegevuste elluviimisega kaasnevad personalikulud, mis on abikõlblikud vastavalt ühendmääruse §-le 16. Projekti juhtimise ning tegevuste läbiviimisesse kaasatud ekspertide ja koolitajatega seotud personalikulu on otsene kulu. Selliste projektide korral, mille peamine tegevus on seadme soetus, võib hankimisega seotud personalikulu lugeda samuti otseseks kuluks. Selleks, et järgida projektide üldist valikukriteeriumi „projekti kuluefektiivsus“, on käskkirjas sätestatud, et projekti juhtimisega seotud kulu võib moodustada kuni 10% projekti eelarvest. Kui projekti heaks töötav isik täidab projektis või asutuses mitmeid ülesandeid, peab projekti töö kohta täitma tööajatabelit või sätestama projekti vastava ametikoha ülesannete täitmiseks töötatud proportsiooni ametisse määramise käskkirjas või muus sellekohases dokumendis. Näiteks, kui projektijuhil on projektis lisaks ka hanke eseme tehnilise kirjelduse koostamise ülesanded ja selle eest soovitakse töötasu, peab eraldi ülesanded ja osakaal palgast olema sätestatud ametisse nimetamise käskkirjas või muus dokumendis

Kuna tegevuste käigus võib tekkida vajadus nt testida hangitavaid seadmeid tootja juures, on TAT-is lubatud välislähetused ja -koolitused olenemata asukohast, kui nende vajalikkus tegevuste elluviimiseks on põhjendatud.

Vastavalt ühendmääruse § 17 punktile 8 on kaudsed kulud abikõlblikud ainult ühtse määra

alusel. Ühtse määra rakendamisel ei tule tõendada ega esitada SiMile kaudsete kulude kuludokumente, kulude tasumist tõendavaid dokumente ega kulu aluseks olevaid arvestusmeetodikaid. Seetõttu ei kontrollita ka kaudsete kulude aluseks olevaid kulusid kohapealse kontrolli ega projektiauditi käigus. Samuti ei tule osalise tööajaga administreeriva personali üle pidada arvestust ega raamatupidamisarvestuses eristada ühtse määra alusel hüvitatud kaudseid kulusid. Kaudsed kulud moodustavad kuni 7% projekti otsestest kuludest. Projekti täpne kaudne kulu on sätestatud TATi punkti 4.3 tabelis. Kaudsete kulude protsent jääb samaks kogu tegevuse ajal, v.a juhul kui muudetakse TATi. Kui kontrolli või auditi tulemusel kuulutatakse otsene kulu osaliselt või täielikult abikõlbmatuks, väheneb proportsionaalselt ka kaudne kulu. Oluline on silmas pidada, et kaudset kulu saab kasutada alles siis, kui otsene kulu on tehtud vastavalt ühendmääruse § 28 lõikele 3. E-toetuste keskkond lisab maksetaotluse esitamisel kaudse kulu kindlaksmääratud protsendi alusel automaatselt.

Tegevustoetusena jagatav kulu peab olema BMVI määruse lisa VII lõike a kohaselt seotud Euroopa Piiri ja Rannikuvalve ühisoperatsiooni, piirivalve kiirreageerimisoperatsiooni, tagasisaatmisoperatsiooni või tagasisaatmisega seotud sekkumise või oma riigi piirikontrollitegevusega. Kuna kaudseid kulusid ei kontrollita, ei ole võimalik kindlaks teha, et tegevustoetust on kasutatud lubatud eesmärgil, seetõttu ei ole võimalik tegevustoetuse puhul kaudseid kulusid kasutada ning kõik kulud kajastatakse otseste kuludena.

Punktis 6.4 tuuakse välja BMVI määruse artikli 13 punkti 14 a) nõue arvestada seadmete soetamisel kehtivate Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Ameti kehtestatud standarditega. Hankija kohustub enne tehnilise kirjelduse koostamist kontrollima, kas hangitava seadmele on kehtestatud vastav standard.

Punkt 6.5 sätestab soetatud seadmete, süsteemide ja infrastruktuuri minimaalse sihtotstarbelise kasutamise perioodi. Minimaalse sihtotstarbelise kasutusaja sätestamisel võttis KA aluseks perioodil 2007–2013 Välispiirifondile ning perioodil 2014–2020 Sisejulgeolekufondi piiride ja viisade instrumendile kehtinud nõuded. Suuremahuliseks renoveerimiseks loetakse ehitise parendustöid (nt torustiku ja küttesüsteemi vahetus, ruumide ümberehitus), mille maksumus ületab 1 miljon eurot koos käibemaksuga. Ruumi sisustuse (mööbel ja seadmed) maksumust ei arvestata ehitise parendustööde hulka.

Punktis 6.6 sätestatakse BMVI määruse artikli 13 punktiga 14 loodud võimalus kasutada teatud tingimustel BMVist soetatud varustust tollikontrollis, mereoperatsioonidel ning Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi ning Sisejulgeolekufondi eesmärkide täitmiseks. Oluline on silmas pidada, et sellist riskasutust peab olema võimalik tõendada.

Punktis 6.7 tuuakse välja BMVI määruse artikli 13 punktis b) sätestatud nõue, et kogu suuremahuline piirihalduse operatiivvarustus tuleb registreerida Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Ameti tehniliste seadmete reservis, et teha see kättesaadavaks kooskõlas määruse Euroopa piiri- ja rannikuvalve määruse artikli 64 lõikega 9. Suuremahuliseks operatiivvarustuseks loetakse BMVI mõistes maismaa-, vee- ja õhusõidukid.

Punkt 7 „Toetuse maksmise tingimused ja kord“

Makse saamiseks esitatavate dokumentide kord on sätestatud ühendmääruse § 24 ning makse menetlemine kirjeldatud ühendmääruse § 25. Toetuse väljamaksmine toimub ühendmääruse § 27 lõike 1 punkti 1 alusel, v.a kaudsete kulude hüvitamine. Toetust makstakse tegelike kulude alusel, mis tähendab, et kulude maksmine toimub siis, kui töö tulemus on kätte saadud ja kulu on täies ulatuses makstud. Ettemakseid (sh sõlmitud lepingute raames ette nähtud ettemakseid) toetusest ei hüvitata. Kaudsed kulud hüvitatakse ühtse määra alusel.

Elluviija peab esitama maksetaotlusi vähemalt kord kuue kuu jooksul, kuid maksimaalselt üks kord kvartalis. Kui kuue kuu jooksul makseid ei tehta, siis null-reaga maksetaotlust esitada ei tule. Kuna riigiasutused saavad kulude tasumiseks enne toetuse saamist käibevahendeid riigieelarve seaduse alusel, on nende taastamiseks vaja võimalikult kiiresti esitada SiMile makseid, et abikõlblikud kulud saaks omakorda lisada Euroopa Komisjonile esitatavasse maksetaotlusesse.

Punkt 8 „Elluviija õigused ja kohustused“

Lisaks TATis sätestatud kohalduvad elluviijale kõik ühendmääruse §-des 10–11 toetuse saajale sätestatud kohustused. Muu hulgas tuleb erilist tähelepanu pöörata riigihangete seaduse järgimisele, seal hulgas tuleb järgida asutuse riigihangete korda. Avalikustamisel tuleb lähtuda ÜSS2021_2027 alusel kehtestatud Vabariigi Valitsuse 12. mai 2022 määrusest nr 45 „Perioodi 2021–2027 ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide vahendite andmisest avalikkuse teavitamine“¹⁰ ning kasutada sama määruse lisas 2 toodud logo. Kui projekti maksumus on üle 100 000 euro, tuleb investeringu või seadme asukohta püstitada tahvel kohe pärast investeringuga seotud toimingu või ostetud seadme paigaldamisega alustamist. Tahvel peab vastama avalikustamise määruse § 6 toodud nõuetele. Kooskõlas ELi ühissätete määruse artikli 50 punktiga ei pea tahvlit püstitama, kui ELi või riikliku õiguse kohaselt ei ole selline avaldamine lubatud julgeoleku, avaliku korra, kriminaaluurimiste või isikuandmete kaitsega seotud põhjustel kooskõlas määrusega (EL) 2016/679¹¹.

Tulenevalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. juuni 2021 määruse (EL) 2021/1060 artikli 73 punktist 2j tuleb taristule, mille eluiga on vähemalt viis aastat, tagada kliimakindlus. Lähtuvalt Euroopa Komisjoni teatisest 2021/C 373/01 „Taristu kliimakindluse tagamise tehniliste suunised aastateks 2021–2027“¹² ei ole vajalik välispiirikontrolli taristuobjekti puhul arvutada CO₂ jalajälge. Samuti ei ole vajalik läbi viia kliimamuutustega kohanemise analüüsi, kuna planeeritavad tööd hõlmavad vaid osalist rekonstrueerimist, mille käigus laiendatakse hoonet olemasoleva ehitise piires ning ei muudeta hoonestuse terviklahendusi. Projekti käigus tagatakse lokaalse lahendusega ruumis ventilatsioon vastavalt nõuetele. Ehitamise käigus tuleks eelistada lahendusi, mis oleksid passiivsed ning pakuksid varju ja seeläbi jahutust ruumi paiknemisest lähtuvalt.

SiM sisestab projektid struktuuritoetuste registrisse. Selleks peab elluviija lisaks TATis sisalduvale informatsioonile esitama ametlikult 15. tööpäeva jooksul pärast TATi kinnitamist iga projekti kohta projekti kirjelduse ja eelarve jagunemise aastate kaupa eelarveridade (alategevuste) vahel. Kui tegevuste eluviimise käigus tekib vajadus jaotist muuta, esitab elluviija SiMile taotluse. Et elluviija mõtleks oma tegevused korralikult läbi ja oleks võimalikult väike halduskoormus, on projekti eelarvejaotust lubatud muuta maksimaalselt kaks korda aastas – 15. jaanuar ja/või 15. juuni). Punktis 8.3.1 on toodud olukorrad, mil ametlikku muudatust taotlema ei pea.

Kuna BMVI toetus planeeritakse riigieelarve ja riigieelarve strateegia koostamise käigus, peab SiM selle kasutamise kavandamiseks esitama riigieelarve strateegia protsessis kassapõhise maksete prognoosi. Maksete prognoosi koostamiseks peab projekti elluviija andma sisendi TATi kinnitamisest alates iga projekti eluviimise aasta 15. jaanuariks ja 15. juuniks.

Üritustest teavitamine 14 kalendripäeva enne selle toimumist on vajalik selleks, et SiM saaks vajadusel läbi viia kohapealseid kontrole.

Punkt 9 „Aruandlus“

Punktis sätestatakse vahearuannete, lõpparuande ja teatud tingimustel järelaruande esitamise kohustus ja tähtajad ning aruannetes puuduste esinemise korral nende menetlemise kord. Korrapäraselt esitatud aruanded aitavad jälgida TATi projektide edenemist ja tulemuste täitmist ning võimaldavad vajaduse korral tähelepanu juhtida vajakajäämistele, samuti teha tegevuste eluviimises õigeaegseid muudatusi.

Punkt 10 „TATi muutmine“

Punktis sätestatakse TATi muutmise kord. Muudatusvajadused peavad olema motiveeritud ja aitama kaasa TATi edukale eluviimisele. Sagedamini kui üks kord kuue kuu jooksul ei ole TATi

¹⁰ [Avalikustamise määrus](#)

¹¹ [Euroopa parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. a määrus \(EL\) 2016/679, füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta \(isikuandmete kaitse üldmäärus\) - ELT L 119 4.5.2016, lk 1.](#)

¹² [Euroopa Komisjoni teatis 2021/C 373/01 „Taristu kliimakindluse tagamise tehniliste suunised aastateks 2021–2027 ELT C 373, 16.9.2021, lk. 1–92.](#)

muutmine mõistlik, arvestades muutmisprotsessi ajamahukust ning sellega kaasnevat halduskoormust. TATid peavad põhinema põhjalikel analüüsidel ja planeerimisel, välistades sagedaste paranduste vajaduse. Samuti peavad vajalikud muudatused olema põhjendatud ja läbi kaalutud. SiMil on õigus TATi muuta, kui selgub, et see on vajalik TATi edukaks elluviimiseks või TATi elluviijal ei ole toetuse kasutamist ettenähtud tingimustel võimalik jätkata. Kui TATi rakendamisel tekib eelarveliste vahendite jääk, võib SiM vähendada TATi eelarvet tingimusel, et see ei takista TATi eesmärkide täitmist. Vastav säte on vajalik olukorras, kui on näha, et TATi projektide elluviimiseks kulub oluliselt vähem vahendeid, kui oli esialgu planeeritud.

Punkt 11 „Finantskorrektsiooni tegemise alused ja kord“

Viidatakse finantskorrektsiooni otsuste ja tagasimaksete tegemise reeglistikule.

Punkt 12 „Vaiete lahendamine“

Nimetatakse SiM otsuse või toimingu vaide menetleja.

Punkt 13 „Rakendussätted“

TAT jõustub tagasiulatuvalt alates 01.01.2023.

III Käskkirja vastavus Euroopa Liidu õigusaktidele

Käskkirja on vastavuses Euroopa Liidu õigusega. Käskkirja koostamisel on arvestatud järgmiste Euroopa Liidu õigusaktidega:

- 1) ELi ühissätete määrus;
- 2) BMVI määrus;
- 3) Euroopa piiri- ja rannikuvalve määrus.

IV TATi mõju

TAT avaldab positiivset mõju Eesti elanikkonna turvatundele ning seaduskuulekate inimeste piiriületuse lihtsamaks muutmisele. TATi raames elluviidavad projektid on kõik suunatud välispiiri haldamisele. Kõige suurem osa projektidest panustab idapiiri väljaehitamisse, mis on Vabariigi Valitsuse prioriteet.

Andmekaitsealane mõjuhinna

Haldusmenetluse käigus töötleb haldusorgan isikuandmeid oma ülesannete täitmiseks. Avalik ülesanne tekib ÜSS2021 2027 § 10 lõike 2 kohaselt rakendusasutuse juhi kinnitatud toetuse andmise tingimuste käskkirja alusel. Seetõttu kohalduvad kõik asjakohased muud avalikku õigust puudutavad sätted nimetatud asutustele. Nii vastutab iga protsessis osaleja andmetöötlemise nõuete eest vastavalt isikuandmete kaitset reguleerivatele õigusaktidele (isikuandmete kaitse üldmäärus, isikuandmete kaitse seadus ja valdkondlikud eriseadused). Samuti peab olema tagatud andmete kaitse ja turvalisus. Tegevuste puhul, mis panustavad näitajatesse „Toetatud osalejate arv“ ning „Toetatud osalejate arv, millest omakorda koolitustegevuses osalejate arv“ kogub elluviija tegevuse raames osalejatelt järgmisi andmeid: eesnimi, perekonnanimi, isikukood, e-posti aadress. Andmeid kogub isik, kes konkreetset tegevust läbi viib. Andmeid kasutab elluviija selleks, et küsida osalejatelt tagasisidet ning esitada näitajate täitmise kohta info SiMile.

V TATi kooskõla rakenduskava seirekomisjonis kinnitatud BMVI üldiste valikukriteeriumitega

1. TATi mõju erieesmärgi saavutamisele

TATi panust BVMI erieesmärgi väljund- ja tulemusnäitajatesse on kirjeldatud seletuskirja punktis 3. TATi eelarve moodustab kõige suurema osa BMVI rakenduskavast, seetõttu on ka selle mõju suur. TATi projektide elluviimise tulemusel on välismaismaapiir kaetud uuendusliku tiptasemel integreeritud piirivalvesüsteemiga. Piirikontrolli ja -valvet toetavad ajakohased, mobiilsed ja koostalitlusvõimelised tehnilised süsteemid ja lahendused, et tagada tõhusam ja

usaldusväärsem piirikontroll.

2. TATi põhjendus

TATi projektid aitavad kaasa BMVI määruse artikli 3 punkti 2 a) erieesmärgi saavutamisele. TATi eesmärgi ja vajalikkuse ning eesmärgi saavutamiseks tehtavate tegevuste kirjeldus on esitatud käskkirja punktis 2 ja seletuskirja I ja II peatükis.

3. Kuluefektiivsus

Planeeritud eelarve kujunemist on kirjeldatud eelarve seletuskirja punktis 4 ja 6.

4. Elluviija suutlikkus projekti ellu viia

TATi elluviija on PPA, kelle põhiülesanded, sh TATi eesmärkidega kooskõlas olev piirikontroll ja -valve ning migratsioonijärelevalve on nimetatud politsei ja piirivalve seaduses. Nimetatud avalikke ülesandeid saavad täita vaid selleks pädevad isikud.

5. TATi mõju Eesti pikaajalise arengustrateegia aluspõhimõtete ja sihtidega on selgitatud eelnõu punktis 1.

TAT mõjutab:

Regionaalareng jah ei

TATi tegevused ei panusta otseselt regionaalarengusse. TATi projektides tehtavad investeeringud lähevad enamasti Ida- ja Kagu-Eestisse, kuna seal asub Eesti Vabariigi ja Vene Föderatsiooni vaheline piir. Katistud piir, PPA varustuse uuendamine ja selle kasutamine aitab hoida kogu Eesit elanikkonna turvatunnet, tagades seeläbi arenguvõimalused üle Eesti.

Keskkonnanahoid ja kliima jah ei

BMVI rakenduskava kohta viis OÜ Hendrikson ja Co läbi keskkonnamõju strateegilise hindamise eelhindamise, mille tulemusel jõuti järeldusele, et BMVI tegevuste elluviimisega ei kaasne otsest positiivset muutust ega ka negatiivset mõju keskkonnanahoiu ja kliima eesmärgile. Kuna TAT on kooskõlas „Eesti 2035“ strateegiaga ja ei oma selget kokkupuudet kliima ega keskkonnanahoiu eesmärgiga (ELi ühissätete määruse art 9 ja 73), ei ole sellele näha ka olulist negatiivset mõju.

Samas on PPA liitunud Rohetiigri Akadeemia¹³ programmiga, mistõttu on põhjendatud eeldus, et oma tegevuste läbiviimisel lähtub PPA keskkonnanahoiu põhimõtetest, ning propageerib ja rakendab tehnoloogia soetamisel ning kasutamisel rohelist mõtteviisi.

Infoühiskond jah ei

TATi projektide elluviimisega on mõju infoühiskonnale kaudne. TATi raames ühtegi infosüsteemi ei looda, küll aga on soetatav varustus liidestatud erinevate piirivaldkonna süsteemidega. Seiretehnika kaudu saadetakse piirilukorra pilt liigub analüüsimiseks ja vajadusel reageerimiseks juhtimispunkti. Biomeetriaseadmete kaudu hõivatud andmeid võrreldakse andmebaasides oleva teabega. Renditavad elektroonilised piirikontrollisüsteemid (ABC-väravad) lihtsustavad kolmandatest riikidest reisijate piiriületust.

Riigivalitsemise jah ei

TAT toetab tõhusa ja tervikliku riigivalitsemise edendamise eesmärki. Projektide elluviija teks saavad nende spetsiifilisuse tõttu olla vaid riigiasutused.

Kas TAT-d viivad osaliselt või täielikult ellu sotsiaalpartnerid või vabatahtlased?

jah ei

Kas TATi üheks eesmärgiks on naiste jätkusuutliku osaluse ja edu tagamine tööhõives?

jah ei

¹³ <https://rohetiiger.ee/akadeemia/>

Kas TAT on suunatud riigi, piirkonna või kohaliku tasandi haldus- ja ametiasutustele või avalike teenuste osutamisele? jah ei

TATi projektid on suunatud PPA võimekuse säilitamisele ja osalisele suurendamisele varustuse soetamise ja tööhoidmise kaudu.

Võrdsed võimalused

Sooline võrdsus (kas TATi lõpptulemus mõjutab meeste ja naiste olukorda ühiskonnas)

jah ei

TAT sisaldab tegevusi, mis panustavad otseselt soolise võrdõiguslikkuse edendamisse

jah ei

TAT panustab soolise võrdõiguslikkuse edendamisse läbi sooküsimuste lõimimise TATi ettevalmistamisse, rakendamisse ja seiresse

jah ei

Võrdne kohtlemine

jah ei

Toetatavatel tegevustel puudub puutumus soolise võrdõiguslikkuse, võrdse kohtlemise ja ligipääsetavusega. Tegevuste elluviimisel järgitakse soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise seadustes kirjeldatud kohustusi tööandjale. Projekti teavitustegevustes jälgitakse, et tekstid ja pildid ei oleks soostereotüüpsed ega sisaldaks eelarvamusi vähemusrühmade kohta ning tagatakse ligipääsetavus infole ja kommunikatsioonile erivajadusega inimestele.

VI TAT kooskõlastamine

Käskkiri kooskõlastati eelnõude infosüsteemi (EIS) kaudu. Rahandusministeerium ja Sotsiaalministeerium kooskõlastasid vaikimis ning Keskkonnaministeerium märkusteta.